

"Och så skulle vi tala med prästen också" - om själavårdssamtal inför vigsel

Av Magnus Lidbeck

Ett brudpar kan ha en hektisk tid inför bröllopsdagen.

Det är många saker som måste förberedas och göra-listan kan bli lång: kyrka och restaurang har beställts för länge sedan, alla har redan fått sina inbjudningar i god tid, men hur ska de placeras, hinner brudklänningen blir klar i tid - och så skulle vi tala med prästen också...

Vilka förväntningar finns inför detta möte med vigselförrättaren? Det växlar naturligtvis från fall till fall, men risk finns att vigsel samtalet blir ytterligare en punkt på göra-listan, som snabbt måste bockas av. Prästen sa något i telefon om att gå igenom hur vi ska göra i kyrkan och få tid att träffas lite personligen, så att vi inte står som främlingar inför altaret i kyrkan...

Är vigsel samtalet själavård?

Vigsel samtalet är naturligtvis inte enskild själavård i strikt mening. Men nog är det ett *själavårdande* möte. Den enskilda själavården i mer formell mening bygger ju på att någon söker upp prästen - eller någon annan kristen - för att inom ramen för ett samtal mötas. Konfidenten, "den som anförtrot sig", är den som tar initiativet och "leder" samtalet, själavårdaren följer med, lyssnar in. Delvis är detta något som sker också i vigsel samtalet, men inte helt. Oftast är det prästen som inbjuder till detta samtal.

För att lite belysa sambandet mellan enskild själavård och vigsel samtalet vill jag lyfta fram några själavårdsdefinitioner och tänka igenom hur de kan fungera i det själavårdande möte som brudparet står inför.

En definition av enskild själavård kan se ut så här: *själavård är förkun- nelse av Guds ord till den enskilde.*¹ Syftet med mötet inför vigseln är att in- formera om den gudstjänst som ska firas. Det är något som ska "ges" eller förmedlas till brudparet. Innebörden av vigseln "förkunnas" för brudparet. Samtalet kan då få en relativt strikt karaktär av instruktion om hur det går till vid en vigsel och vad som är meningen med ritualet. Många brud- par väntar sig den här genomgången - och säkert är detta den form som många vigselnsamtal får. Det blir något av en envägskommunikation, där prästen är expert på sitt hantverk. Men här finns också aspekter, som vi- sar djupdimensionen i den gudstjänst, som ska firas då ett par samman- vigs.

En mer dialogpräglad definition av själavård är denna: *själavård är samtal mellan en kristen och en annan människa, när det går på djupet och och upplevs angeläget av båda.*² Här finns förväntan på en större aktivitet från brudparets sida; att båda parter, brudparet och prästen, ska uppleva något angeläget i mötet. Nu handlar det inte bara om att instruera utan att personligen mötas. Det är en viktig sida av förberedelsen, att brud- paret och prästen inte står som totala främlingar tillsammans i kyrkan. Prästen, med en attityd som denna, är intresserad av att lära känna brud- paret. Det kan då bli ett personligt möte.

En tredje definition: *själavård innebär att utifrån den kristna kyrkans tro och verklighetsuppfattning genom det enskilda samtalet stödja människans and- liga och psykiska utveckling.*³ Här kan finnas en nyfikenhet över var brud- paret befinner sig i livet, hur utvecklingen ser ut för dem som individer och som par. Prästen har sina referensramar, som kan bli till glädje för brudparet. Vigseln är ett viktigt steg i utvecklingen på den livsväg som brudparet är inne på och samtalet kan spegla och tydliggöra det som hän- der i parets liv.

På ett annat sätt kan själavård sägas vara att *konfidenten för en stund släpper in en medvandrare i sitt liv.*⁴ Själösörjaren delar en liten bit livsväg med brudparet. De är på väg fram emot ett vägskäl, där de vet att de ska möta prästen, men sedan skiljs deras vägar och de vet inte om de kommer att mötas igen.

Man kan också säga att *själavårdaren är en Gudssymbol, "ett vandrande sakrament". Betoningen ligger inte så mycket på färdigheterna och funktioner- na som på den symboliska identiteten.*⁵ Här blir mötet mer existentiellt och sakramentalt, då prästen inte bara är individen som möter brudparet utan också står som representant för något mer än sig själv. Det är inte bara ett möte mellan tre personer. Här kan nu också finnas en koppling till vig- selns liturgi, en sakramental dimension, även om vi inte i formell mening säger att vigseln är ett sakrament i vår tradition.

De här tankarna visar att vigselnsamtalet i högsta grad är ett själavårds- samtal, men det skiljer sig från traditionell enskild själavård. Kanske kan vi säga att i den enskilda själavården följer själavårdaren konfidenten på hans väg. I vigselnsamtalet är brudparet och prästen på väg tillsammans mot ett speciellt vägskäl och prästen visar på och leder ibland brudparet

ett stycke väg framåt. Visst kan det finnas skäl för prästen att gå tillbaka en del på de vägar, där brudparet varit förut - ett sätt att lära känna deras livsvandring på väg mot vigseln. Vid vägskälet kommer de att vara tillsammans och bortom det kommer deras vägar att gå isär så att de kanske inte möts igen.

Ett sätt att tänka på samtalet kan vara ur de här tre aspekterna: varifrån kommer de, vad kommer att hända i kyrkan vid vigseln, vart är de på väg?

Varifrån kommer de?

Det är inte säkert att brudparet förväntar sig, att prästen kommer att ställa frågor om deras liv, om varifrån de kommer. Om detta ska bli ett personligt möte, är det viktigt att brudparet får träda fram både som två individuella personer och det par, som de är på väg att bli. Det är ju ett skeende de är inne i och prästens uppgift är att gå med och medvetandegöra den process som är på gång. Prästen har en teologisk tolkningsram som alltid går att lyssna med och som ibland passar att dela med brudparet.

När brudparet berättar om sig själva, växer en bild fram för prästen. Det som prästen får höra kan senare få nedslag i vigseltalet och finnas med vid genomgången av gudstjänstens ordning. Men där finns ytterligare en dimension. Den vetter åt det liturgiska och sakramentala hållet. Om prästen är en symbolperson så kommer det som berättas inför honom eller henne att finnas med i vigselakten.

Prästen blir i sin uppgift i vigselnsamtalet en symbolperson, "själavårdaren är en Gudssymbol". En symbol är något som visar utöver sig självt, mot något som är större. Prästen som symbolperson representerar något mer än sig själv, liksom trosbekännelserna (som ju kallas *σμβολα*) är ord som visar vidare ut över sig själva och mot något som inte helt går att beskriva eller fånga in med ord. Men *σμβαλλειν*⁶ står för något som helar, där delarna kommer att fogas in i en större helhet, som man oftast anar snarare än vet. Det ligger nära den förtröstan som finns i bibelns ord för tro, *πιστις*, och ger hopp för framtiden. Man litar på det man ännu inte kan förstå. Den motsatta kraften till detta helande, symboliska, är ju det diaboliska, som Nya Testamentet ser i *διαβολος*, djävulen, "splittraren".

När brudparet får tillfälle att berätta om något från sitt liv kommer detta att föras med in i kyrkan, där de möter prästen som de samtalat med. Symbolpersonen står där inte bara som den individ han eller hon är, utan representerar Gud som i gudstjänsten för samman brudparet med varann. Om de står som främlingar inför vigselförrättaren är risken stor att de också i den stunden har svårare att "vara där". Kan brudparet visa något av sin livshistoria i vigselnsamtalet, så kan de lättare i kyrkan inför prästen vara närvarande på ett djupare och rikare sätt än inför en formell och främmande ceremonimästare. Symbolhandlingen är en helande pro-

cess, om man låter den ske. Prästen får som "ett vandrande sakrament" bli redskapet för mötet med Gud, som skapar nytt, "de två blir ett".

Men om brudparet ska kunna "bli ett", måste de också lämna sitt gamla liv bakom sig. Att "lämna far och mor" är ju ett symboliskt uttryck, som handlar om att lämna dem man förut, som barn, prioriterat högst och varit helt beroende av. Att bli vuxen är att lämna sin barndom. Detta lämnande är en process som inte sker plötsligt, men som får sitt liturgiska uttryck i vigseln. Att gå gången upp i kyrkan är att gå igenom sitt liv, som representeras av "far och mor" som sitter där. Men "far och mor" kan stå för andra relationer också, inklusive tidigare förälskelser och relationer som varit viktiga på vägen fram till denna stund. Nu lämnas alla dessa, då brudparet först går igenom sitt liv men sedan låter det vara där bakom, då de tillsammans står inför altaret, Guds ansikte.

Det är svårare att lämna "far och mor", om dessa inte släpper sina barn. Låt mig belysa detta med ett annat symboliskt språk, drömmens. En kvinna drömmer:

Två män står och duschar, tvättar, torkar och slutligen borstar en ko så att hon blir riktigt ren och fin. Håret på kroppen glänser. Då kon är färdigputsad rakas en liten bit på ryggen och där stämplar en av männen texten: "Färdig att slaktas".

Jag tänker: "Putsad och fin - färdig till slakt". Underligt!⁷

När kvinnan funderat över drömmen tolkar hon den så, att det är dags att släppa den äldsta dottern som håller på att flytta hemifrån. Kon står för modern, som just nu har ett så bra förhållande till dottern, det "glänser", men behöver "slaktas". Drömmaren är alltså en mamma som står i processen att lämna sitt barn, ge barnet som nu är vuxet frihet att stå på egna ben. Den här relationen mamma-barn behöver "dö" för att en ny relation ska kunna uppstå, där två vuxna personer kan mötas. Det är ett drastiskt bildspråk men ligger i den livstolkning, som är kyrkans och själavårdens. Psykiatern och drömkännaren Poul Bjerre skriver: "Så länge det funnits någon själavård har den andliga döden varit dess centrala begrepp... Motsättningen död och förnyelse är alltings rytmiska urgrund... Vägen från vaggan till graven går ständigt i det inre bortdöendets och den inre förnyelsens tecken".⁸

Enligt min erfarenhet är det inte svårt att få brudparet att berätta om sig själva. De behöver inte berätta *hela* sitt livs historia, också här är det en symbolisk handling, där delen står för helheten. Frågor - som "Hur träffades ni?", "Hur länge har ni känt varann?" - kan leda till en kort beskrivning av deras liv. Men hit hör också frågor som rör deras relation här och nu: "Tycker ni att ni känner varann?". Frågan, "Kan du berätta för mig hur du tycker han/hon är?", kan ge prästen tillfälle att få höra något om parets syn på varann. De kan också tala om vilken gåva det är att få leva nära någon, som man kan tala med om just dessa frågor, som ju rör vår självbild och vårt förhållande till varann. Det är inte ovanligt att dessa

frågor ger upphov både till härliga skratt och djup eftertanke, som kan leda till nya insikter.

I en bok⁹ tas upp tre viktiga frågor inför ett äktenskap:

1. Hur känns det att vara "vi" i stället för bara "jag" och "du"?
2. Önskan att skaffa barn tillsammans?
3. Vill vi åldras tillsammans?

Dessa tre frågor kan beröras, eftersom de har viktiga konsekvenser för samlevnaden. Vad innebär det att "de två ska bli ett"? Hur känns det för den självständiga kvinnan att ge upp sitt namn och ta mannens? Hur är det om man inte har gemensamt efternamn? Innebär enhet att man ger upp sin individualitet? "Den enskilde är i samlevnaden alltid insatt i ett ömsesidigt beroende till samlevnadspartnern"¹⁰ - hur ser brudparet på ett sådant påstående? Frågan om önskan om barn är viktig att resa, att ha fört till ytan, så att den inte väcks först i en konflikt. Frågan om vad man menar med trohet är rimligt att samtala om - inte för att vigselförrättaren behöver ha parets syn - lika eller olika - men det är bra att de båda parterna vet vad de menar med trohet. Är det att räkna med att en gång dela ålderdomen, att bli far- och morföräldrar? Frågan öppnar mot ett större tidsperspektiv, som innesluter resten av livet.

Men nu tillbaka till mer näraliggande frågor.

Vad händer i kyrkan?

Visst är det rimligt att vänta sig att prästen berättar om vad det är man ska göra i kyrkan. Den "förkunnelsen" är viktig. Om brudparet kommer till kyrkan och är osäkra på vad som ska hända är det risk att allt blir en yttlig föreställning, där man spelar roller, och all energi går åt till att "uppträda", sköta sitt yttre framträdande. Då är det risk att brudparet inte i sitt inre är närvarande. Att bli väl informerad om vad som ska hända i kyrkan är en väsentlig del av förberedelsen.

Att tolka vandrigen uppför gången som ett stycke livsväg visar att det vi gör i kyrkan har en djupt symbolisk mening. Om det finns kopplingar mellan det egna livet och handlingarna i kyrkorummet kommer vigseln att kännas mer verklig och angelägen. Ringen är ett tecken, ja mer än så, den är symbol för helhet - och löftena sätts in i sammanhang i vittnens närvaro. Varför gör vi som vi gör i kyrkan?

I kyrkans syn på äktenskapet kanske vi kan urskilja tre kriterier, som är allmänt giltiga för de flesta kyrkosamfund:

1. bådass frivilliga samtycke,
2. det offentligt avgivna löftet,
3. den sexuella gemenskapen.

Vigseln handlar ju om den offentliga delen av detta skeende. Det andra är av mer privat karaktär, men här i kyrkan finns yttre vittnen. Vigseln är ingen privatsak.

Ett äldre par tänkte gifta sig. De hade bott ihop en längre tid. När de nu bestämde sig för att gifta sig i kyrkan berättade de lite generat för sina vänner om det. "De började kvittra", berättade bruden. Paret var helt oförberett på hur mycket det betydde för omgivningen att de tänkte gifta sig. De skulle avge det offentliga löftet tillsammans med personer som hörde till deras liv. Ja, vännerna tog till och med på sig att arrangera deras fest; de blev en sorts föräldrar, släktingar.

En blivande brudgum funderade i samtalet på sin kommande vigsel: "När jag tänker på att vi ska stå där i kyrkan och alla våra bästa vänner är där, så tycker jag att det känns häftigt".

En uppgift i vigselsamtalet kan vara att medvetandegöra brudparet om att deras vilja att viga samman också på ett djupt sätt berör andra. Det offentliga med vigseln är en chans för andra att dras in. Brudparet lever inte isolerade för sig själva, andra finns med i deras liv. Vigseln är också en social handling med betydelse för gemenskap i nuet och i framtiden i det sociala fält där brudparet och deras släktingar och vänner rör sig och påverkar varandra.

Att visa sin kärlek för andra är att få den stärkt. När brudparet i kyrkan "lämnat far och mor" bakom sig, står de inför Gud och hela världen och visar sin vilja att leva tillsammans. När de gjort detta och blivit välsignade, vänder de sig åter mot dem de nyss lämnade och får dem tillbaka, men nu som "ett", som en ny skapelse, en ny helhet, där de som individer fortfarande får plats. Vännerna och slakten får dela deras glädje; delad glädje blir dubbel glädje. För de lyckliga föräldrarna är den gamla relationen "slaktad", död, men nu uppstår en ny. Dramatiseringen i gudstjänsten står för djup tolkning av vad det innebär att bli ett med någon annan. Och detta sker vid en speciell tidpunkt och på en speciell plats, eftersom evangeliet inkarneras i tid och rum.

Gudstjänstens uppgift är lyfta fram och tolka viktiga skeenden i livet. Kyrkans handlingar - dop, konfirmation, vigsel och begravning - är knutna till viktiga händelser och övergångar under en människas livsvandring. Denna "rite de passage" handlar om vissa viktiga "tider" i en människas liv. Det handlar om två människors frivilliga "ja" till varann, när det är tid för det. Kanske vi kan säga att gudstjänsten är ett sätt att bygga denna tid. En rabbin skriver: "Jewish ritual may be characterized as the art of significant forms in time, as *architecture of time*". I denna bok¹¹ talar författaren om att andligt liv just handlar om att göras medveten om de heliga stunderna, "time is the heart of existence". I vissa av dessa stunder sås frön för evigheten och är just de vägskäl, där vi behöver fira för att ge den rymd som just då behövs för detta viktiga. Att avsätta tid för vigseln är en betydelsefull handling. Vigselsamtalet är ett redskap i förberedelsen, så att brudparet också i sitt inre är där när det händer.

Bibeln talar om tid på flera olika plan.

När *den yttre tiden* beskrivs talas ofta om "chronos", *χρονος*, tiden som vi rör oss i och kan mäta med klockan, "kronometern". Vi orienterar oss i förhållande till varann, bl a genom att göra upp när vi ska ses. När själavårdsstunden är inne, är konfidenten och prästen där. Vigselsamtalet och vigseln har sina yttre tider, då man gör upp om att träffas, mötas.

Men det finns också *en inre tid*, den stund som inte bara "mäts" i timmar och minuter utan bestäms utifrån sitt innehåll. Bibeln har flera ord för detta, ett är "kairos", *καιρος*. Det betyder närmast "lämplig tidpunkt". I våra inre liv, våra minnen, finns mer *kairos* än *χρονος*, mer associationer till innehållet i tiden än exakt till den minut när det hände. "Att att vara en förvaltare av sin tid innebär att upptäcka Guds kairos i sin egen chronos."¹² Om vigseln ska bli meningsfull och personlig är det viktigt att något av brudparets inre är närvarande, synkroniserat med den yttre händelsen. Annars blir akten i kyrkan ett spel utan inre täckning i stället för en gudstjänst, där människor är närvarande.

Ett tredje begrepp för tid i bibeln är *den eviga tiden*, där ordet *αιωνιος* används. Det ordet för tid syftar mer på kvalitet än kvantitet. Begreppet *den eviga tiden* skulle kunna översättas med *den meningsfulla tiden*, där plötsligt något av himlen landar. Det är de tillfällen, då en ängel går genom rummet och vi som själasörjare gör bäst i att inte säga något alls utan vila i den tid, då Gud skapar. Kanske det skapandet sker på ett för konfidenten helt omedvetet plan, kanske brudparet anar något, som de just då inte kan ge ord åt - och då ska ord inte krävas fram innan det finns täckning för dem. Här kan prästen vara den symbolperson, som gör att något blir helt i brudparets gemensamma liv eller för någon av dem individuellt. Symbolpersonen blir nära den representation prästen är i nattvardens mysterium. Här är ett nära sakramentalt möte, där en nyskapelse sker: nu är de två på väg att bli ett...

När Gud inkarneras i Jesus finns dessa olika tider samlade i en person, Guds närvaro landar. Gud, "Jag är den jag är" eller "Jag blir den jag ska bli",¹³ är där. Och vi som människor ska vara Guds avbild, både enskilt och tillsammans. "Det är inte gott att mannen ("människan") är ensam"¹⁴ utan får föras samman med en jämlike, en annan människa. Det handlar om något som skapas i speciell mening, när det är tid för detta och alla dessa olika "tider" är där. Det är vad som händer i en gudstjänst, där Guds närvaro gör oss verkligare än någonsin. Prästens uppgift i samtalet är att förbereda brudparet på att kunna vara närvarande då det är tid för det. Det handlar inte bara om att infinna sig där i det yttre. Det är viktigt att de känner att deras liv får vara där och inte ljugas undan i något främmande eller skrämmande. Här sker mötet med Gud.

I ett vigselsamtal berättade den blivande bruden om att starka känslor väckts i henne redan före vigseln beroende på *beslutet* om den. Här blandas tempus samman på ett spännande sätt: "Jag förstod inte att det skulle bli så starkt som det blev: det här att vi blev så mycket i ett, när vi hade bestämt oss. Det var en ny känsla. Så det var inte därför jag ville gifta mig, för den känslan har jag upplevt efteråt... Jag blev nästan lite förvånad.

Det blev något ännu mycket mer. Folk har sagt: jag vill rekommendera dig att gifta dig. Det är nåt speciellt. Men så var det faktiskt. Det hade jag inte väntat mig."

Prästen som har erfarenhet vet vilken djup upplevelse vigseln kan bli. På ett sätt vet prästen det, som brudparet ännu inte blivit medvetna om och där får prästen bli bärare av detta viktiga och förmedla det i sin hållning och kanske också ge ord åt det.

Vart är de på väg?

Det som händer efter vigseln ligger utanför själva vigelsamtalet. Då går brudparet mot den framtid som är deras, bortom det som planerats tillsammans med prästen. Men frågor om den framtiden kan också ha rests i samtalet.

Vigelsamtalet i sig kan bli en inbjudan för framtiden. Brudparet kan i prästen få en länk till kyrkan. Det är ju inte ovanligt att det utvecklas en sorts "familjepräster", som är där vid de olika vägskälen i en familjs liv. Kanske vill paret ha sitt barn döpt och konfirmerat och sina föräldrar begravda av "sin" vigselpräst.

Här finns risk att dessa kontakter "privatiserar" tron. Det är ibland som om vår kyrka hade en sorts dubbel identitet. Dels är den till för en gudstjänstfirande grupp, där människor är engagerade i församlingens liv, dels är den till för viktiga tillfällen i livet, vid "vägskälen". Det är väl rimligt att vi får leva med denna dubbla identitet och att varje präst och själavårdare får bära den i sig.

Prästen som symbolperson kan bli en brygga mellan kyrkan och helheten i familjens liv. "Ja, nu träffas vi igen", kan en släkting, som var med vid vigseln, säga vid barndopet eller vid begravningen av en släkting. Kyrkan kan vara den plats, där hela livet hålls samman. En kvinna ville ha sitt barn döpt och vigas i den kyrka, där hon själv konfirmerats och mamman jordfästs - just den konkreta platsen binder samman olika tider i hennes liv.

Brudparet är efter vigseln på väg i sitt liv. En uppgift för själavårdaren kan vara att bli andlig vägledare. Det kan innebära att lite beskriva hur olika vägar ser ut, hur höjder och djup kan växla. Om vigelsamtalet fungerar bra kan det i sig bli en inbjudan inte bara att mötas vid de vägskäl som är dop, konfirmation, vigsel och begravning. Kan vigselprästen bli den som är bryggan över till församlingens liv? Det kan också komma tillfällen, där brudparet tillsammans eller var och en för sig behöver någon att samtala med. Är vigselförrättaren en möjlig samtalspartner, en själavårdare att dela ett stycke väg med, när helheten har trasats sönder och krisen är där?

Vigelsamtalet kan också ta upp dessa frågor, förbereda på svårigheter som kan komma och ge rådet att söka upp någon. Att nämna detta, ställa brudparet inför svårigheterna nu när de har det bra, kan innebära att or-

den ringer där, när det blir svårt. När krisen väl är där, kan det vara för sent att få uppmaningen att söka upp någon, eftersom det man mest av allt önskar är att komma ut ur dalen snabbast möjligt. Min erfarenhet är att brudpar inser det viktiga i detta och ibland kan känna igen, hur vänner i kris inte haft insikt eller styrka att söka hjälp. "Min väninna har slitit ut sina vänner", var en kommentar i ett vigelsamtal. Hjälp är kanske inte att lägga kravet på vänner att ha ansvar för krisen - här kan behövas hjälp utifrån. Den frågan kan väckas i samtalet, en sorts vägledning inför kriser i livet, "i dödsskuggans dal".

En fråga som kan höra till vigelsamtalen är brudparets förväntningar på varann och äktenskapet. "Vilka förväntningar har ni på er gemenskap? Vad innebär det att vara gift? Vad tycker ni är viktigt i ert äktenskap?" Att få dela tankar som dessa är att sätta paret på ett spår, där de behöver vara då och då i livet eftersom förväntningar ändras. Det är svårt att anpassa sig till varann och hitta kompromisser, om man inte känner till den andres och sina egna förväntningar. Riskerna är att förväntningarna visar sig först i de besvikelser, som är baksidan av förväntningarna. Då kan det vara för sent att kompromissa eller hitta nya vägar, såren kan vara för djupa. Man har inte märkt, att man ändrat åsikter och tankar om varann, prioriteringarna i livet har ändrats utan att man sett det och plötsligt upptäcker man hur man utvecklats isär. Detta är en erfarenhet vi har och bör dela, om vigelsamtalen också ska vara framåtsyftande.

Äktenskapets "tider" är en teologisk utmaning för själavårdaren. Vad av detta hör hemma i samtalet, vad hör hemma i den enskilda själavården och vad hör hemma i församlingens totala liv? Finns här utmaningar som vetter vidare mot församlingens ansvar för de gifta? Familjerådgivning har vuxit fram i församlingar och stift som ett tecken och som ett redskap för kyrkans ansvar. Finns det mer att göra? Ska vi inbjuda gifta till speciella samlingar? Ska vi göra "äktenskapsskolor" där både gifta och blivande par kan mötas? Var börjar och slutar själavårdarens och prästens och församlingens ansvar för brudparet?

NOTER

1 Eduard Thurneysen, *Rechtfertigung und Seelssorge*, 1928

2 Från Irja Kilpiläinen, *Till samma port*, 1982, i Anders Olivius tolkning i *Att möta människor*, 1985

3 Owe Wikström, *Den outgrundliga människan*, 1992

- 4 Tankar som dessa finns i Ingvar Bengtsson, *Slog följ med dem*, Verbum, 1991
- 5 Kenneth Leech, *Spirituality and Pastoral Care*, 1986, i min tolkning
- 6 Som närmast betyder "kasta/föra samman" till en helhet
- 7 Drömmen är återgiven och kommenterad i Magnus Lidbeck, *Dina drömmar, brev till dig själv*, Libris, 1988
- 8 Poul Bjerre, *Drömmarnas helande kraft*, Proprius, 1983
- 9 Tomas Böhm, *Efter förälskelsen - om kärleksrelationen*, Natur och Kultur, 1984
- 10 Göran Bexell, *ETIKEN, BIBELN OCH SAMLEVNADEN. Utformning av en nutida kristen etik, tillämpad på samlevnadsetiska frågor*, Verbum, 1988 - i kapitlet "Skapelsetanken och etiken", där det sägs att kristen etik syftar till att "skydda och befärja människans bästa" - bästa för både individ och gemenskap, den paradox det innebär att både vara två och ett.
- 11 Abraham Joshua Heschel, *The Sabbath. Its Meaning for Modern Man*, The Noonday Press, 1989
- 12 I kapitlet "Tid" i Helge Brattgård, *Goda förvaltare*, Diak (Verbum), 1964
- 13 2 Mos 3:14
- 14 1 Mos 1:18

Sammanfattning

Man kan fråga sig om vigselsamtalet är själavård. Det är naturligtvis inte *enskild* själavård i strikt mening. Men nog är det ett *själavårdande* möte. Den enskilda själavården i mer formell mening bygger ju på att någon söker upp prästen - eller någon annan kristen - för att inom ramen för ett samtal mötas. Konfidenten, "den som anförtror sig", är den som tar initiativet och "leder" samtalet, själavårdaren följer med, lyssnar in. Delvis är

detta något som sker också i vigelsamtalet, men inte helt. Oftast är det prästen som inbjuder till detta samtal.

Några själavårdsdefinitioner:

1. Själavård är förkunnelse av Guds ord till den enskilda.
2. Själavård är samtal mellan en kristen och en annan människa, när det går på djupet och upplevs angeläget av båda.
3. Själavård innebär att utifrån den kristna kyrkans tro och verklighetsuppfattning genom det enskilda samtalet stödja människans andliga och psykiska utveckling.
4. Konfidenten släpper för en stund in en medvandrare i sitt liv.
5. Själavårdaren är en Gudssymbol, "ett vandrande sakrament". Betoning- en ligger inte så mycket på färdigheterna och funktionerna som på den symboliska identiteten.

Kanske kan vi säga att själavårdaren i den enskilda själavården följer konfidenten på hans väg. I vigelsamtalet är brudparet och prästen på väg tillsammans mot ett speciellt vägskäl och prästen visar på, och leder ibland brudparet, ett stycke väg framåt. Ett sätt att tänka på samtalet kan vara ur tre aspekter.

Varifrån kommer de?

Om brudparet ska kunna "bli ett", måste de också lämna sitt gamla liv bakom sig. Att "lämna far och mor" är ju ett symboliskt uttryck, som handlar om att lämna dem man förut, som barn, prioriterat högst och varit helt beroende av. Att bli vuxen är att lämna sin barndom. Detta lämnande är en process, som inte sker plötsligt, men som får sitt liturgiska uttryck i vigseln. Att gå gången upp i kyrkan är att gå igenom sitt liv, som representeras av "far och mor", som sitter där. Men "far och mor" kan stå för andra relationer också, inklusive tidigare förälskelser och relationer som varit viktiga på vägen fram till denna stund. Nu lämnas alla dessa, då brudparet först går igenom sitt liv men sedan låter dem vara där bakom, då de tillsammans står inför altaret, Guds ansikte.

Vad händer i kyrkan?

Det är rimligt att vänta sig att prästen berättar om vad det är man ska göra i kyrkan. Den "förkunnelsen" är viktig. Om brudparet kommer till kyrkan och är osäkra på vad som ska hända är det risk att allt blir en ytlig föreställning, där man spelar roller, och all energi går åt till att "uppträda", sköta sitt yttre framträdande. Då är det risk att brudparet inte i sitt inre är närvarande. Att bli väl informerad om vad som ska hända i kyrkan är en väsentlig del av förberedelsen. Att avsätta tid för vigseln är en betydelsefull handling. Vigelsamtalet är ett redskap i förberedelsen, så att brudparet också i sitt inre är där när det händer.

Vart är de på väg?

Det som händer efter vigseln ligger utanför själva vigelsamtalet. Då går brudparet mot den framtid som är deras, bortom det som planerats tillsammans med prästen. Men frågor om den framtiden kan också ha rests i samtalet. Vigelsamtalet i sig kan bli en inbjudan för framtiden. Brudparet

kan i prästen få en länk till kyrkan. Det är ju inte ovanligt att det utvecklas en sorts "familjepräster", som är där vid de olika vägskälen i en familjs liv. Prästen som symbolperson kan bli en brygga mellan kyrkan och helheten i familjens liv. En uppgift för själavårdaren kan vara att bli andlig vägledare. Det kan innebära att lite beskriva hur olika vägar ser ut, hur höjder och djup kan växla. Om vigelsamtalet fungerar bra kan det i sig bli en inbjudan, inte bara att mötas vid de vägskäl som är dop, konfirmation, vigsel och begravning. Kan vigselprästen bli den som är bryggan över till församlingens liv?

Summary

What kind of expectations do the bride and bridegroom have, when they meet their pastor in order to prepare their church wedding? Can this meeting be one of pastoral care and counselling?

When we look at different definitions of pastoral care and counselling, this kind of meeting could easily be considered a central example of how the pastor should care for his parishioners. It gives the pastor a chance to prepare the couple for their being really and truly involved in the liturgy. The liturgy is there to interpret what will happen to the bride and groom when they leave their parents - who have up till now been the most important people in the couple's lives (= childhood) - and enter a stage (= adulthood), where they shall be responsible in a mature way.

This change could be understood with the help of three questions. Where do they come from? What will happen in church? Where are they heading?

The pastor is a symbolic person, who will serve as a means in this process of change, expressed in the symbols of the liturgy. The symbolic language is close to a dream, which may tell, in images, what is going on at a deep level; an inner change which needs an interpretation in pictures and outer actions in Church.